

MYKOLAS KLEOPAS OGINSKIS IR VILNIUS

PARENGĖ DANQUOLĖ ŽELVYTĖ

Mykolo Kleopo Oginskio gyvenimas ir politinė veikla yra tiesiogiai susijusi su Vilniumi. Čia jis ilgą laiką gyveno su šeima, ėjo valstybines pareigas, aktyviai dalyvavo visuomeninėje veikloje, svečiuodavosi savo giminaičių namuose. Dažnai jį galėjai sutikti ir anuo metu Vilniuje buvusiose katalikų bažnyčiose, ypač Šv. Jonų, kur yra Oginskių (Dievo kūno) koplyčia, Rasų bei Saulės kapinėse, kur palaidota daug kunigaikščių Oginskių giminės atstovų. Vilniuje M. K. Oginskis ėjo LDK iždininko pareigas, vadavo Topografų, Labdarių draugijoms.

√ Būtent čia M. K. Oginskis įsirašė į Vilniaus miestelėnų sąrašus, pirmosiomis Tado Kosciuškos sukilimo dienomis (1794 m.) Lietuvoje ir prisiekė tarnauti tautai, dalyvavo sukilimo vadovybės darbe, padėjo formuoti sukilėlių būrius. Sukilimo štabo būstinė tais metais buvo Vilniaus Sluškių rūmuose, kurių teritorijoje veikė ir sviedinių liejykla. Nuo 1766 m. šie ilgą laiką Vilniuje vieni iš prabangiausių rūmų, kuriuose yra buvęs apsistojęs ir caras Petras I, priklausė Vilniaus vaivadais, LDK didžiajam etmonui Mykolui Kazimierui Oginskiui (1728–1800), o po jo mirties paveldėjimo teise atiteko jo trečios eilės pusbrolio Andriaus Ignoto Joachimo Juozapoto Oginskio sūnui Mykolui Kleopui Oginskiui. Jo žinioje šie rūmai buvo tik keletą metų.

√ Vilniuje tarp Rūdninkų ir Arklių gatvių esantis pastatų kompleksas ilgą laiką priklausė Oginskių giminėi. Jis buvo formuojamas kelis šimtmečius (rašytiniuose šaltiniuose čia stovintys rūmai pradėdami minėti jau XV a. pabaigoje). Nėra paskelbta išsamių tyrimų, koku tiksliai laikotarpiu ir kokių šeimininkų užsakymu vieni ar kiti šių rūmų pastatai iškilo ar buvo perstatyti, sujungti. Išlikę dokumentai liudija, kad šiuos rūmus yra valdęs Mykolo Kleopo senelis Tadas (Tadeušas) Pranciškus Oginskis, vėliau – jo sūnus (Mykolo Kleopo Oginskio tėvas) Andrius Ignotas Joachimas Juozapotas Oginskis (1739–1787). Tuo laikotarpiu šie rūmai buvo vieni didžiausių Vilniuje. XIX a. pirmaisiais dviem dešimtmečiais šiuos rūmus valdė ir čia statybomis rūpinosi, rūmams klasicizmo bruožų suteikė Mykolas Kleopas Oginskis. Vėliau šiuos rūmus yra valdė ir atvykę į Vilnių juose apsistodavę jo vaikai bei anūkai.

Žinių apie Oginskių rūmų statybą yra pateikta 1790 m. Vilniaus miesto namų sąrašė. 1808 m. Vilniaus miesto plane Oginskių rūmai pavaizduoti kaip rūmų korpusai, kurie supa didelį stačiakampio formos kiemą, esantį tarp Arklių ir Rūdninkų gatvių. Tuo laiko-

tarpiu rūmai dar buvo gana apleisti ir iki galo nebaigti statyti. M. K. Oginskio proanūkis Andrzejus Zaluskis savo knygose pažymi, kad M. K. Oginskis rūpinosi klasicistinio rūmų pastato, kuriame dabar veikia Valstybinis jaunimo teatras, statyba. Panašiu metu, t. y. XIX a. pirmaisiais dviem dešimtmečiais, jis vykdė ir Zalesės (Baltarusija) dvaro sodybos naujų mūrinių rūmų statybos, parko rekonstrukcijos darbus.

√ Išskirtinio M. K. Oginskio dėmesio daugelį metų sulaukdavo Vilniaus universitetas. Jis bendravo ir bendradarbiavo su čia dirbusiais profesoriais, Universitetui yra padovanojęs du mikroskopus, teleskopą ir nemažai kitų mokymo priemonių, rūpinosi, kad būtų suteikta amnestija čia dirbusiam įžymiam matematikui, filosofui Jonui Sniadeckiui (1756–1830). Daugelyje rašytinių šaltinių skelbiama, kad 1802 m. M. K. Oginskis buvo išrinktas Vilniaus universiteto garbės nariu.

√ Vilniaus universiteto bibliotekos Rankraščių skyriuje saugomas unikalus M. K. Oginskio keturių knygų komplektas „Atsiminimai“, kurį sudaro Paryžiuje ir Ženevoje išleisti „Atsiminimų“ spausdintiniai puslapiai ir šių „Atsiminimų“ rankraštiniai papildymai (jie buvo skirti autoriaus šeimos nariams), parašyti po knygos išspausdinimo. Visos keturios knygos yra profesionaliai įrištos. Žinių apie kitą tokių keturtomį iki šiol nėra pavykę rasti.

√ Kaip matyti iš M. K. Oginskio „Atsiminimų“, jis pats svarbiu laikė savo dalyvavimą Vilniaus labdarybės draugijos veikloje, kuri iki 1940 m. veikė iki šiol išlikusiame pastatų komplekse Vilniaus gatvėje. Draugiją 1807 m. įsteigė Vilniaus vyskupas Jonas Nepomukas Kosakovskis (1755–1808) ir Vilniaus universiteto profesorius Jozefas Frankas (1771–1842). Žemės sklypą su apleistų rūmų liekanomis draugijos pastatų komplekso statyboms skyrė Nesvyžiaus kunigaikštis Dromykas Jeronimas Radvila (1786–1813).

„Laiškuose apie muziką“ M. K. Oginskis rašo: „Gyvendamas Vilniuje 1817 metais savo lėšomis pas tuo metu į miestą užsukusį gana įgudusį vokiečių menininką išspausdinau savo polonezus ir romansus. Leidiniai buvo skirti paremti vargstančiuosius, maždaug 500 žmonių, gyvenusių Vilniaus labdaros draugijos, kurios pirmininku buvau, namuose. Galestingi žmonės puolė juos pirkti, ir neturtėlių fondas pasipildė nuo šešių iki septynių šimtų aukso dukatų.“

√ Vilniaus šv. Jonų bažnyčioje yra Oginskių koplyčia, nuo seno vadinama ir Šv. Dievo Kūno vardu. Ji pastatyta apie 1573-uosius metus. Iš pradžių koplyčią globojo Dievo Kūno garbinimo brolija, o apie XVIII a. ją rūpintis pradėjo M. K. Oginskio senelis – Trakų vaivada Tadas Pranciškus Oginskis (1712–1783), perėmęs šią koplyčią iš jėzuitų ir čia įrengęs kunigaikščių Oginskių giminės mauzoliejų. Jis šios koplyčios rūsyje ir palaidotas.

Oginskių koplyčioje yra palaidota ir 1807 m. gimusi ir anksti mirusi M. K. Oginskio ir Marijos de Neri dukra Sofija (mirimo data nežinoma) bei kita taip pat kūdikystėje mirusi M. K. Oginskio dukra (jos gimimo datos ir vardo nėra pavykę nustatyti). 1808 m. rašytame testamente M. K. Oginskis yra išreiškęs savo valią taip pat būti palaidotas šioje koplyčioje šalia savo dviejų dukterų ir senelio. Gyvenimas pasisuko kitaip – jo palaikai ilsisi Florencijos (Italija) Švento Kryžiaus bazilikoje (*Basilica di Santa Croce*).